

Mikulášská občůzka ve Źlutavě

Statek zapsán do „Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Zlínského kraje“ dne 20.04.2026, usnesení č. 0385/R08/26.

1. Definice statku

Mikulášské občůzky patří k tradičním a velmi životným zvykům, k nejrozšířenějším a nejudržovanějším typům obřadních občůzek. Mikulášské občůzky svaté noci se ve Źlutavě zachovaly ve staré, velmi tradiční podobě. Zatímco především v městském prostředí mají v současnosti charakter spíše rodinný či sousedský, v některých obcích se setkáváme, i když v současnosti už méně často, s formou početného průvodu se zastoupením tradičních masek.

Obec Źlutava leží na přechodu Slovácka a Hané. Založena byla příslušníky z rodu Rottalů, konkrétně majitelem napajedelského panství Janem z Rottalu, a osazena Valachy (podobně jako sousední Halenkovice nebo blízký Karolín). První písemná zmínka o obci pochází z roku 1667.

Termín občůzky poslů i mikulášské družiny se odvíjí od data svátku sv. Mikuláše. Ohled je však brán i na časové možnosti aktérů.

Mikulášská obřadní občůzka o svaté noci ve Źlutavě byla v odborné literatuře již popsána (PRACHAŘOVÁ 1988, PAVLIŠTÍK 1995). Dokumentace provedená v roce 2007 ukázala změny ve složení účastníků průvodu, v podobě masek a částečně i ve vnímání významu průvodu, což ovlivnila především populárnost občůzky u veřejnosti z širšího okolí. Máme i srovnání s podobou občůzky v polovině 60. let 20. století.

2. Časové zařazení

Źlutavské masky bílých (laufrů) a černých (muřínů), nesou silné známky inovace vnějšího vzhledu. Postavení a funkce masek v průvodu zůstává zachována, v jejich vnější podobě se však více projevuje fantazie jejich nositelů ovlivněná současnými módními vlivy.

3. Zeměpisná lokalizace výskytu statku

Obec Źlutava leží ve Zlínském kraji, okrese Zlín a sousedí se slováckými obcemi Otrokovice, Napajedla, Halenkovice (podoblast Uherskohradištského Dolňácka) a hanáckými obcemi Bělov a Nová Dědina (podoblast Jižní Haná).

4. Nositelé statku

Ve skupině samotných aktérů průvodu i ostatních občanů je vědomí výlučnosti, zvláštnosti a starobylosti právě jejich podoby obchůzek. Účast v ní je záležitostí prestižní. Všichni místní vědí, že jejich obchůzka je známa v okolí, že je uznávána, a oni sami vědomě její tradici uchovávají.

Zdroj: fotoarchiv Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, p.o.

Zdroj text: Návrhový list kulturního statku k zápisu do Seznamu nemateriálních statků tradiční lidové kultury Zlínského kraje (stručný výtah).